

Barbara Świtalska, Grzegorz Michalak

Program MOST dla doktorantów - procedury, przebieg i korzyści edukacyjne

Saeculum Christianum : pismo historyczno-społeczne 20, 273-275

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

BARBARA ŚWITALSKA
GRZEGORZ MICHALAK
WNHiS UKSW, Warszawa

PROGRAM MOST DLA DOKTORANTÓW – PROCEDURY, PRZEBIEG I KORZYŚCI EDUKACYJNE

Celem niniejszego artykułu będzie przedstawienie pokrótce trzech aspektów, związanych z udziałem w programie MOST dla doktorantów. Po pierwsze opisana zostanie procedura związana z rekrutacją, następnie zaprezentowany zostanie jej przebieg, a na koniec zostaną wskazane korzyści edukacyjne, wynikające z partycypacji w wyżej omawianym programie. Sprawozdanie w znacznej mierze zostało oparte nie tylko na wiadomościach zaczerpniętych na podstawie dokumentów, lecz na doświadczeniach prelegentów, będących adeptami programu w dwóch ośrodkach akademickich w semestrze letnim 2013 roku, takich jak: Uniwersytet Jagielloński w Krakowie i Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu.

[B.Ś.] Zdecydowałam się na udział w programie MOST ze względu na potrzebę przeprowadzenia kwerendy archiwalnej i bibliotecznej w zasobach Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz w archiwach pozostałych instytucji, takich jak: Archiwum Narodowe w Krakowie oraz jego oddział w Nowym Sączu. Poszukiwania te okazały się niezbędne dla mojej pracy badawczej. Kraków zawsze był i jest jednym z moich ulubionych miast. Wyróżnia się ciekawą architekturą, historią, szczególnie widoczną, gdy przechodzi się koło Podgórze, murów Wawelu, Sukiennic, u stóp Kościoła Mariackiego i placu w jego pobliżu. Tam, oprócz turystów, tłoczą się zawsze gołębie, które przypominają mi za każdym razem o legendzie, mówiącej o rycerzach księcia Henryka IV Prawego (1257-1290) zaklętych właśnie w gołębie. Poza centrum znajduje się także wiele pięknych miejsc, o których wiedzą nieliczni. Szczególnie są widoki z Kopca Kościuszki oraz Krakusa, też na Kazimierzu. Mieszkałam w krakowskim akademiku „Nawojka”, zbudowanym w 1929 roku, który był pierwszym żeńskim akademikiem Uniwersytetu Jagiellońskiego. Nosi imię pierwszej studentki Akademii Krakowskiej w XV wieku. Usytuowany jest w pobliżu parku Jordańskiego oraz Biblioteki Głównej UJ.

[G.M.] W moim przypadku o wyborze Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu zdecydowały prowadzone przez tę jednostkę specjalistyczne badania, dotyczące historii polskiego protestantyzmu, a więc dziedziny mojej dysertacji doktorskiej, która wprawdzie zamyka się w historii mieszkańców Warszawy, jednak czerpie garściami z badań nad wzajemnymi relacjami pomiędzy wieloma grupami ludności. Studia doktoranckie na UMK mają nieco inny profil niż na UKSW – wszystkie zajęcia dla doktorantów ukierunkowane są na wymianę doświadczeń, głównie przy pisaniu swoich dysertacji. Dzięki temu nie tylko pojawiają się nowe pomysły, ale także na specjalnych seminariach można zapoznać się

z opinią na temat własnych badań. Służy to większej otwartości oraz mobilizuje do efektywniejszej pracy. Po raz pierwszy zetknąłem się z tym ośrodkiem podczas XIX Ogólnopolskiego Zjazdu Historyków Studentów i Doktorantów w kwietniu 2011 roku, gdy nawiązałem pierwsze relacje ze studentami i doktorantami tej uczelni. Toruń jest miastem bardzo przyjemnym, a życie w nim jest bardzo tanie. Na przykład koszt pokoju w akademiku wynosił 230 złotych i była to w zasadzie jedyna opłata, którą trzeba było ponieść. Z powodu małej powierzchni miasta nie jest wymagany zakup biletów okresowych na komunikację miejską. Mieszkałem w miasteczku akademickim mieszczącym się na Bydgoskim Przedmieściu, czyli jednej z najładniejszych dzielnic Torunia, przepięknej wieloma pięknymi kamienicami z przełomu XIX i XX wieku, o wyraźnie pruskim stylu. Od niezwykle klimatycznego Starego Miasta akademik oddalony jest ok. 10 minut pieszo, a od kampusu uniwersyteckiego 10 minut komunikacją miejską. Biblioteka uniwersytecka jest niezwykle przystępna i dysponuje bardzo bogatymi zbiorami (posiada prawo do egzemplarza obowiązkowego). Ku mojemu zaskoczeniu znalazłem w niej wiele wartościowych pozycji, dotyczących historii Warszawy oraz bardzo dużo warszawskiej prasy z XIX i początku XX wieku. Pracę naukową ułatwiła mi również możliwość wypożyczania książek do domu.

Procedury

Od roku akademickiego 2011/2012 doktoranci mogą realizować swoje zainteresowania naukowe także poza macierzystym uniwersytetem w Programie Mobilności MOST dla studentów i doktorantów, koordynowanym przez Uniwersytecką Komisję Akredytacyjną. Rekrutacja na program MOST odbywa się dwa razy w roku: od 15 kwietnia do 15 maja oraz od 31 października do 30 listopada. W przypadku drugiego terminu rekrutacja dotyczy jedynie semestru letniego dla aktualnego roku studiów.

Program wymiany dla uczestników studiów doktoranckich może być realizowany poprzez uczestniczenie doktorantów w zajęciach przewidzianych w programie studiów doktoranckich, które odbywają się na wybranym przez nich uniwersytecie lub poprzez sporządzenie kwerendy bibliotecznej, archiwalnej lub pracy laboratoryjnej i innego rodzaju współpracy naukowej. Udział uczestnika studiów doktoranckich w programie MOST jest możliwy dopiero po ukończeniu przez niego pierwszego roku studiów.

Proces rekrutacji jest bardzo uproszczony. Doktorant powinien założyć konto w specjalnym systemie informatycznym i wskazać uczelnię docelową. Przed aplikacją konieczne, trzeba sprawdzić iloma miejscami dysponuje dana uczelnia, zwłaszcza wybrany wydział i instytut. Możliwe, że będzie więcej chętnych niż miejsc, zatem rekrutacja będzie bardziej wymagająca, koncentrująca się na szczegółach, jak choćby zestawienie średnich ocen kandydatów. Na przykład na UMK Instytut Historii dysponuje dwoma miejscami dla doktorantów, a Instytut Historii na UJ dziesięcioma. Informację o ilości miejsc sprawdzić można w systemie. Podejmując procedury, związane z rejestracją, każdy kandydat ma w obowiązku uzasadnić i wskazać cel, jaki zamierza zrealizować w ramach wymiany. Ponadto należy dostarczyć uczelnianemu koordynatorowi programu MOST opinię opiekuna lub promotora, gdzie opisane zostaną osiągnięcia naukowe oraz ocena predyspozycji, co do pomyślnego ukończenia wybranego programu na uczelni przyjmującej. Należy też złożyć podpisane porozumienie przez opiekuna lub promotora oraz kierownika studiów doktoranckich macierzystej uczelni.

Zebrane i złożone dokumenty są wprowadzane do systemu, po czym analizowane przez uczelnię przyjmującą. Decyzja o zakwalifikowaniu na wymianę przychodzi pocztą na adres wskazany przez doktoranta. Wówczas jego obowiązkiem jest już tylko nawiązanie kontaktu z uczelnią przyjmującą i końcowe uzgodnienia, na przykład miejsca w akademiku. W przypadku UMK ta procedura sprowadziła się zaledwie do jednej rozmowy telefonicznej.

Przebieg

Podczas pobytu należy zrealizować program, który został ustalony pomiędzy doktorantem a uczelnią przyjmującą. Są to: uczestnictwo w wybranych zajęciach lub kwerenda archiwalna i biblioteczna. Doktorant, poprzez wydanie karty, poświadczającej o byciu pełnoprawnym studentem przyjmującej uczelni, ma zapewniony dostęp do zasobów bibliotecznych, nie tylko instytutu, ale całego uniwersytetu. Również otrzymuje dostęp do uczelnianego portalu USOS, gdzie ma możliwość kontrolowania i obserwowania zapisów na dane zajęcia, wgląd w otrzymane oceny, jak i przesyłanych informacji, dotyczących ważnych wydarzeń na uczelni oraz instytutu.

Program trwa jeden lub dwa pełne semestry. Możliwe jest uczestnictwo w nim po raz drugi, nawet w innej jednostce naukowej. Na większości polskich uczelni, biorących udział w tym programie, zapewnione jest miejsce w akademiku. Na koniec cyklu doktorant jest rozliczany przez kierownika studiów przyjmującej uczelni, od którego otrzymuje zaliczenie w postaci wpisu do indeksu. Niektóre uczelnie, jak na przykład Uniwersytet Jagielloński, przesyłają dyplom zaświadczający o pobycie doktoranta jako uczestnika programu i będącego przez dany okres studentem właśnie ich uczelni.

Korzyści

Tego rodzaju wymiana zawsze przynosi korzyści, w zależności od tego, czego się oczekuje. Na przykład mogą to być:

- zakończona pomyślnie kwerenda w bibliotekach lub archiwach uczelni lub głównych archiwach, znajdujących się w mieście lub miastach sąsiadujących, należących do tego samego województwa, w którym jest uczelnia przyjmująca;
- uczestnictwo w specjalistycznych, autorskich zajęciach, które dostarczą potrzebnej i świeżej wiedzy, niezbędnej do powstania dysertacji, będącej kolejnym, ważnym krokiem w świat nauk humanistycznych.

Niezwykle ważna jest także możliwość uzyskania doświadczenia badawczego oraz organizacyjnego. Studenci i doktoranci, którzy część studiów odbyli na innych uczelniach, na przykład w ramach programów MOST czy Erasmus, lepiej radzą sobie w odnalezieniu się w nowych realiach. Umiejętności te są przydatne podczas pracy zawodowej.

Oczywiście, prócz osiągnięć i doświadczeń naukowych, mogą jeszcze być nawiązane nowe przyjaźnie, służące lepszemu zapoznaniu się z obyczajami na danej uczelni oraz w mieście. Sprzyja to nie tylko miłemu spędzeniu wolnego czasu, ale również stanowi pole do nawiązania relacji, których owocem będą międzyuczelniane projekty badawcze, takie jak: wspólny artykuł, konferencja bądź program grantowy.

Tym samym warto polecić wyjazd w ramach programu MOST każdej osobie, która pragnie się rozwijać i zdobywać nowe doświadczenia. Naprawdę warto!!!